

УДК 330.341.1:658.012.4

Кисіль К.С.¹, Опенько А.С.¹, Смоляр Л.Г.²

¹ студ. гр. УВ-22 НТУУ «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»

² проф. НТУУ «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»

РОЛЬ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ТА ІННОВАЦІЙ У ПІДВИЩЕННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Цифрова трансформація сьогодні виступає не просто технологічним оновленням, а стратегічним вектором розвитку національної економіки, який визначає здатність держави адаптуватися до викликів глобальної конкуренції. У сучасному світі цифровізація стає головним критерієм динамічності економік: саме рівень цифрової зрілості бізнесу та державних інституцій визначає їхню гнучкість, швидкість реагування на кризи та потенціал інноваційного розвитку. Вона охоплює всі рівні управління, змінює структуру комунікацій, підходи до прийняття рішень і навіть організаційну культуру підприємств. Для промислових компаній це означає перехід від традиційних, часто інерційних моделей управління до проактивних систем, заснованих на аналізі даних і прогнозуванні. Цифрові рішення дають змогу не лише автоматизувати процеси, а й вивести управління на стратегічно новий рівень, де рішення приймаються в реальному часі.

Сучасна цифровізація формує основу нової парадигми управління, орієнтованої на швидкість, прозорість і клієнтоцентричність. Вона дає можливість підприємствам одночасно оптимізувати внутрішні ресурси й розширювати ринки збуту, використовуючи глобальні цифрові платформи.

У практичному вимірі цифрові технології проникають у всі бізнес-процеси – від планування виробництва до управління людськими ресурсами. Аналітика даних, хмарні сервіси, автоматизовані системи та штучний інтелект не лише підвищують ефективність операцій, а й створюють нові можливості для прийняття рішень на основі достовірних даних.

Водночас цифровізація є каталізатором інноваційного розвитку. Вона стимулює пошук нових джерел вартості, створення доданої цінності та перехід до моделі сталого зростання. Для українських підприємств цифрова трансформація стала не лише інструментом модернізації, а й засобом антикризового управління, що дозволяє зберігати безперервність виробництва навіть в умовах воєнних ризиків.

Людський фактор залишається ключовим елементом цього процесу: успішна цифрова трансформація неможлива без розвитку цифрових компетенцій, інноваційного мислення й управлінської гнучкості. Саме

інвестиції в людський капітал стають передумовою ефективного використання технологій і створення конкурентних переваг у майбутньому.

За даними Eurostat (2024), 51 % підприємств у ЄС у 2020–2022 рр. впроваджували інновації, тоді як в Україні цей показник суттєво нижчий [1]. Це свідчить про необхідність системної державної політики підтримки інновацій і цифровізації, спрямованої на розвиток R&D, цифрової інфраструктури та людського капіталу. Попри виклики, цифрові технології дають українським підприємствам реальні інструменти для підвищення ефективності, контролю витрат і зміцнення конкурентних позицій на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Цифровізація також сприяє створенню інноваційних екосистем – відкритих платформ співпраці між бізнесом, наукою, державою й технологічними стартапами. Саме така модель партнерства дає змогу швидше тестувати ідеї, масштабувати успішні технології та залучати інвестиції у високотехнологічні напрями.

Покажемо прикладом цифрової еволюції є компанія «Метінвест», яка системно впроваджує цифрові рішення у металургійному секторі. Інтеграція CRM-системи SAP дала змогу створити єдину цифрову екосистему управління виробничими, фінансовими та логістичними процесами. Додаткова система myOCR автоматично обробляє близько 40 тисяч сторінок документації на місяць, скорочуючи час документообігу з кількох днів до кількох годин. Використання аналітики великих даних для моніторингу обладнання мінімізувало простой і підвищило стабільність технологічних процесів [2].

У транспортній галузі цифрову трансформацію активно реалізує АТ «Укрзалізниця» – найбільший оператор залізничних перевезень у Східній Європі. Компанія створила єдиний цифровий портал «e.Портал УЗ-Карго», який об'єднав функції планування, замовлення, оплати та контролю вантажоперевезень у режимі онлайн. Це дозволило забезпечити повну прозорість логістики, скоротити час обробки заявок і покращити комунікацію з клієнтами. Крім того, підприємство активно розвиває інтермодальні контейнерні перевезення, що сприяє інтеграції України у європейський транспортний простір [3; 4].

В аграрному секторі цифрові технології активно впроваджує компанія «Kernel», один із найбільших виробників соняшникової олії в Європі. Використання аналітичної платформи NASA Harvest забезпечує моніторинг посівних площ, прогнозування врожайності та оцінку стану ґрунтів на основі супутникових даних. Це допомагає підприємству оптимізувати використання ресурсів, зменшити втрати під час збору врожаю й підвищити ефективність логістики. Дочірня структура «Kernel Digital» входить до десятки найбільших

корпоративних ІТ-підрозділів України, що підтверджує високий рівень цифрової компетентності компанії [5].

Узагальнюючи наведені приклади, можна стверджувати, що цифрова трансформація є ключовим фактором конкурентоспроможності сучасних українських підприємств. Вона забезпечує підвищення точності планування, скорочення операційних витрат, підвищення стійкості бізнесу та довіри партнерів. Особливого значення цифровізація набуває в умовах воєнного стану, коли забезпечує безперервність процесів, швидке реагування на зміни ринку й ефективну координацію між підрозділами.

Ефективність цифровізації значною мірою залежить від узгодженості державної політики та інституційного середовища. Ініціативи «Дія.Бізнес» і Національна стратегія цифрової трансформації до 2030 року спрямовані на розвиток цифрової грамотності, підтримку інноваційних стартапів і залучення інвестицій у високотехнологічні галузі. Це створює основу для сталого промислового розвитку, орієнтованого на знання, інновації та технологічну незалежність.

Цифровізація та інновації формують підґрунтя для переходу України до моделі Industry 4.0, що відкриває шлях до технологічного зростання, підвищення продуктивності праці й інтеграції у світові ланцюги створення вартості. Саме здатність підприємств адаптуватися до цифрових трендів визначатиме економічну роль України у майбутньому – як держави, що будуватиме конкурентну, інноваційну й стійку економіку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Eurostat. *Community Innovation Survey (CIS) 2020–2022: More than half of EU businesses are innovation active*. Eurostat News, 29.11.2024. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20241129-1>
2. Metinvest Digital. «Цифровий прорив у металургії: як Metinvest Digital навчає машини контролювати якість металу». Metinvest Holding, 20 червня 2025. URL: <https://metinvestholding.com/ua/media/news/cifrovij-proriv-u-metalurg-yak-metinvest-digital-navcha-mashini-kontrolyuvati-yakstj-metalu>
3. Укрзалізниця (2023). *Впроваджено єдине цифрове вікно для клієнтів «є.Портал УЗ-Карго»*. URL: <https://uz-cargo.uz.gov.ua/news/at-ukrzaliznytsia-vprovadzheno-iedyne-tsifrove-vikno-dlia-roboty-kliientiv-eportal-uz-karho-z-vantazhnykh-perevezhen>
4. Укрзалізниця (2023). *Новий сервіс інтермодальних контейнерних перевезень до Польщі*. URL: <https://delo.ua/news/ukrzaliznitsya-zapustila-novii-konteynernii-servis-z-portiv-polshhi-443985/>
5. NASA Harvest (2021). *Partnership with Kernel: Ukraine's Largest Grain Producer and Exporter*. URL: <https://www.nasaharvest.org/news/partnership-kernel-ukraines-largest-grains-producer-and-exporter#:~:text=The%20partnership%20was%20built%20on,winter%20cereals%2C%20rapeseed%20and%20sunflower>